

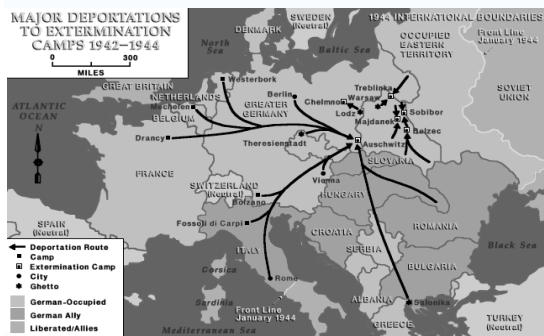
Με τον όρο Ολοκαύτωμα περιγράφεται ο συστηματικός διωγμός και η γενοκτονία με την υποκίνηση του κράτους διαφόρων εθνικών, θρησκευτικών, κοινωνικών και πολιτικών ομάδων κατά τη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου από την Ναζιστική Γερμανία και τους συνεργάτες τους. Στα αρχικά στοιχεία που συνθέτουν το Ολοκαύτωμα είναι το πογκρόμ της Νύχτας των Κρυστάλλων και το Πρόγραμμα Ευθανασίας T-4, τα οποία οδήγησαν στη συνέχεια στα τάγματα θανάτου και στα στρατόπεδα εξόντωσης τα οποία αποτελούσαν μαζική και κεντρικά οργανωμένη προσπάθεια για την εξολόθρευση κάθε μέλους των κοινοτήτων που αποτελούσαν στόχο των Ναζί.

Οι Εβραίοι της Ευρώπης ήταν τα κυρίως θύματα του Ολοκαυτώματος, μέσω αυτού που οι Ναζί ονόμαζαν «Τελική Λύση του Εβραϊκού Ζητήματος». Το νούμερο που χρησιμοποιείται πιο συχνά για τον αριθμό των θυμάτων του εβραϊκού πληθυσμού είναι έξι εκατομμύρια, αν και οι τυπικές εκτιμήσεις από τους ιστορικούς για το εύρος των θυμάτων κυμαίνονται από πέντε εκατομμύρια ως και πάνω από έξι εκατομμύρια. Εκτός από τους Εβραίους, περίπου 220.000 Ρομά και Σίντι θανατώθηκαν στο Ολοκαύτωμα (μερικές εκτιμήσεις φτάνουν ως και τις 800.000), δηλαδή το 25-50% του ευρωπαϊκού τους πληθυσμού. Άλλες ομάδες που κρίθηκαν «φυλετικά κατώτερες» ή «ανεπιθύμητες» ήταν οι εξής:

Σοβιετικοί στρατιώτες και πολίτες αιχμάλωτοι σε κατεχόμενες περιοχές (περιλαμβανομένων των Ρώσων και άλλων Σλάβων), Πολωνοί μη Εβραίοι (3 εκατομμύρια Πολωνοί Εβραίοι και 2 εκατομμύρια Πολωνοί μη Εβραίοι), διανοητικά ασθενείς ή σωματικά ανάπηροι, ομοφυλόφιλοι, Μάρτυρες του Ιεχωβά, Ελευθεροτέκτονες, Κομμουνιστές και άλλοι πολιτικοί αντιφρονούντες, συνδικαλιστές και κάποιιοι Καθολικοί και Προτεστάντες κληρικοί που διώχτηκαν ή θανατώθηκαν. Αν συνηγορηθούν και όλες αυτές οι πληθυσμιακές ομάδες, ο αριθμός των θυμάτων ανεβαίνει σημαντικά. Κάποιες εκτιμήσεις τοποθετούν το συνολικό αριθμό θυμάτων του Ολοκαυτώματος στα 26 εκατομμύρια ανθρώπους, όμως τα 9 έως 11 εκατομμύρια θύματα συνήθως θεωρείται η πιο αξιόπιστη εκτίμηση.

Ετυμολογία και χρήση του όρου:

Η λέξη ολοκαύτωμα προέρχεται από την αρχαία ελληνική λέξη ολόκαυστον, που σημαίνει "πλήρως καμμένη προσφορά θυσίας" σε θεό. Τις πρόσφατες δεκαετίες η λέξη «ολοκαύτωμα» έχει χρησιμοποιηθεί αναφορικά με καταστροφές. Από τα τέλη της δεκαετίας του 1970, ωστόσο, η συνήθης σημασία της λέξης είναι η ναζιστική γενοκτονία. Ο όρος χρησιμοποιείται επίσης από πολλούς με μια πιο στενή έννοια, για να περιγράψει συγκεκριμένα την άνευ προηγουμένου καταστροφή του Εβραϊκού στοιχείου στην Ευρώπη.

Γεωγραφική κλίμακα:

Το Ολοκαύτωμα εξαπλώθηκε και διαπράχθηκε με μεθοδικό τρόπο σχεδόν σε όλες τις περιοχές που κατείχαν οι Ναζί, που σήμερα αποτελούν 35 ευρωπαϊκές χώρες. Σε όλες αυτές τις περιοχές, οι Εβραίοι και τα άλλα θύματα κυνηγήθηκαν και στάλθηκαν σε στρατόπεδα εργασίας ή, σε άλλες χώρες, σε στρατόπεδα εξόντωσης. Οι χειρότερες μαζικές δολοφονίες έγιναν στην Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη, στην οποία πριν το 1939 ζούσαν περισσότεροι από 7 εκατομμύρια Εβραίοι· εκεί δολοφονήθηκαν περίπου 5 εκατομμύρια Εβραίοι, με 3 εκατομμύρια στην Πολωνία και ένα εκατομμύριο στη Σοβιετική Ένωση. Εκατοντάδες χιλιάδες δολοφονήθηκαν επίσης στην Ολλανδία, τη Γαλλία, το Βέλγιο, τη Γιουγκοσλαβία και την Ελλάδα.

Υπάρχουν αποδείξεις ότι οι Ναζί σκόπευαν να συνεχίσουν την εφαρμογή της "τελικής λύσης" στη Βρετανία, τη Βόρεια Αμερική και την Παλαιστίνη, σε περίπτωση που τις κατακτούσαν. Οι δολοφονίες συνέχισαν σε διάφορα μέρη της επικράτειας των Ναζί μέχρι και τα τελευταία στάδια του πόλεμου, και σταμάτησαν οριστικά μόνο όταν οι Συμμαχικές δυνάμεις εισέβαλαν στη γερμανική ενδοχώρα και ανάγκασαν τους Ναζί να παραδοθούν το Μάιο του 1945.

Αγριότητα:

Το Ολοκαύτωμα εφαρμόστηκε χωρίς κανένα έλεος ή εξαίρεση για τα παιδιά ή τα μωρά, και τα θύματα συχνά βασανίζονταν πριν τελικά δολοφονηθούν. Οι Ναζί διεξήγαγαν σαδιστικά και θανατηφόρα "ιατρικά" πειράματα χρησιμοποιώντας κρατούμενους, συμπεριλαμβανομένων και παιδιών. Ο Γότφρεντ Μένγκελε, στρατιωτικός γιατρός στο Άουσβιτς και διευθυντής της ιατρικής υπηρεσίας στο Μπίρκεναου, ήταν γνωστός σαν "ο Άγγελος του Θανάτου" για τα σαδιστικά και ανορθόδοξα πειράματά του. Πολλά από αυτά τα πειράματα είχαν σκοπό να παράξουν "φυλετικά αγνά" μωρά ή να διερευνήσουν τις αντοχές του ανθρώπινου σώματος στον πόνο, τον ακρωτηριασμό, την πίεση ή την θερμοκρασία (υπάρχουν, μεταξύ πολλών άλλων, μαρτυρίες για κρατούμενους που βυθίζονταν ζωντανοί σε καζάνια με βραστό ή παγωμένο νερό). Οι περισσότεροι από τους κρατούμενους που χρησιμοποιήθηκαν στα πειράματα αυτά δεν επέζησαν.

Το ίδιο σκληρή και βίαιη ήταν και η καθημερινή ζωή στα στρατόπεδα συγκέντρωσης, με τους ξυλοδαρμούς, τα βασανιστήρια και τις ομαδικές εκτελέσεις από τους Ναζί να είναι στην ημερήσια διάταξη.

Θύματα:

Τα θύματα του Ολοκαυτώματος ήταν Εβραίοι, Σέρβοι, Πολωνοί, Ρώσοι, Κομμουνιστές, ομοφυλόφιλοι, Ρομ και Σίντι (Αθίγγανοι), οι ψυχικά ασθενείς και σωματικά ανάπηροι, διανοητές και πολιτικοί ακτιβιστές, Μάρτυρες του Ιεχωβά, μέλη άλλων θρησκευτικών ομάδων, μέλη του Καθολικού και Προτεστάντικου κλήρου, συνδικαλιστές, μερικοί Αφρικανοί, κοινός εγκληματίας, άνθρωποι που είχαν χαρακτηριστεί "εχθροί του κράτους", και πολλοί που δεν ανήκαν στην Άρεια φυλή. Αυτοί οι άνθρωποι χάθηκαν στα στρατόπεδα συγκέντρωσης και σε μαζικές εκτελέσεις, σύμφωνα με τα εκτεταμένα αρχεία που κράτησαν οι ίδιοι οι Ναζί (κείμενα και φωτογραφίες), μαρτυρίες (επιζώντων, δραστών και αυτοπτών μαρτύρων), και τα στατιστικά στοιχεία των χωρών υπό ναζιστική κατοχή.

Εβραίοι:

Ο αντισημιτισμός ήταν διαδεδομένος στην Ευρώπη τις δεκαετίες του 1920 και 1930, παρότι οι ρίζες του είναι πολύ παλιότερες. Η γεμάτη φανατισμό εκδοχή του φυλετικού αντισημιτισμού του Αδόλφου Χίτλερ περιγράφηκε με λεπτομέρεια στο βιβλίο του Ο Αγών Μου, το οποίο αν και γενικά αγνοήθηκε όταν πρωτοεκδόθηκε το 1925, έγινε μπεστ-σέλερ στη Γερμανία όταν ο Χίτλερ απέκτησε πολιτική δύναμη.

Την 1 Απριλίου του 1933, λίγο μετά την αναρρίχηση του Χίτλερ στην εξουσία, οι Ναζί, υπό την καθοδήγηση κυρίως του Γιούλιους Στράιχερ (Julius Streicher), και των Ταγμάτων Εφόδου (Sturmabteilung), οργάνωσαν ένα μονοήμερο μποιϊκοτάζ όλων των Εβραϊκών επιχειρήσεων της Γερμανίας. Μια σειρά ολοένα και πιο σκληρών ρατσιστικών νόμων εκδόθηκαν σε μικρό χρονικό διάστημα. Σύμφωνα με το "Νόμο για την Αποκατάσταση του Επαγγελματικού Δημόσιου Τομέα", που ψηφίστηκε από το Ράιχσταγ στις 7 Απριλίου 1933, όλοι οι Εβραίοι δημόσιοι υπάλληλοι σε κρατικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο διοίκησης απολύθηκαν αμέσως. Ο "Νόμος για την Αποκατάσταση του Επαγγελματικού Δημόσιου Τομέα" ήταν ο πρώτος αντισημιτικός νόμος που ψηφίστηκε στη Γερμανία μετά την ένωσή της το 1871. Τον ακολούθησαν οι Νόμοι της Νυρεμβέργης του 1935 που απαγόρευσαν τον γάμο ανάμεσα σε Εβραίους και μη Εβραίους, και αφαίρεσαν από όλους τους Εβραίους τη γερμανική τους υπηκοότητα (ο επίσημος τίτλος που τους αποδόθηκε ήταν "υποκείμενα του κράτους") και τα βασικά πολιτικά τους δικαιώματα, όπως για παράδειγμα το δικαίωμα της ψήφου.

Με την έναρξη του πολέμου έγιναν μεγάλες σφαγές Εβραίων και, το Δεκέμβριο του 1941, ο Χίτλερ αποφάσισε να εξοντώσει ολοκληρωτικά τους Εβραίους της Ευρώπης. Τον Ιανουάριο του 1942, στη Διάσκεψη της Βάνζεε, οι Ναζί ηγέτες συζήτησαν τις λεπτομέρειες της "Τελικής λύσης του Εβραϊκού ζητήματος" (Endlösung der Judenfrage). Ο Γιόζεφ Μπίλερ (Josef Bühler) παρότρυνε τον Ράινχαρντ Χάιντριχ να προχωρήσει στην Τελική Λύση στο λεγόμενο Generalgouvernement (= Γενικό Κυβερνείο, οι εκτάσεις της κατεχόμενης Πολωνίας που δεν είχαν προσαρτηθεί στην Γερμανία). Άρχισαν να απελαύνουν συστηματικά πληθυσμούς Εβραίων από τα γκέτο και από όλες τις κατεχόμενες περιοχές προς τα επτά στρατόπεδα που είχαν σχεδιαστεί σαν Vernichtungslager ή στρατόπεδα εξόντωσης: του Άουσβιτς II, του Μπέλζεκ, του Κέλμνο, του Μάζντανεκ, του Μάλου Τρόστεντετς, του Ζομπίμπορ και της Τρεμπλίγκα II. Ο Σεμπάστιαν Χάφνερ (Sebastian Haffner) υποστήριξε σε ανάλυσή του το 1978 ότι ο Χίτλερ, από το Δεκέμβρη του 1941, αποδέχτηκε το μη πραγματοποιήσιμο του στόχου του να κυριαρχήσει στην Ευρώπη για πάντα, κηρύσσοντας τον πόλεμο στις Ηνωμένες Πολιτείες, αλλά η απόσυρσή του από τη δημοσιότητα και η φαινομενική κατοπινή του ηρεμία οφείλονταν στην επίτευξη του δεύτερου στόχου του, της εξόντωσης δηλαδή των Εβραίων.^[5]

Ακόμα και στα τελικά στάδια του πολέμου, όταν πλέον η Ναζιστική πολεμική μηχανή είχε αρχίσει να διαλύεται, πολύτιμοι στρατιωτικοί πόροι όπως καύσιμα, μεταφορές, πυρομαχικά, στρατιώτες και βιομηχανική παραγωγή, αντί να κατευθύνονται στο πολεμικό μέτωπο πήγαιναν στα στρατόπεδα θανάτου.

Μέχρι να τελειώσει ο πόλεμος, ένα μεγάλο μέρος τους Εβραϊκού πληθυσμού της Ευρώπης είχε βρει το θάνατο στο Ολοκαύτωμα. Στην Πολωνία, όπου πριν τον πόλεμο βρισκόταν η μεγαλύτερη Εβραϊκή κοινότητα του κόσμου, δολοφονήθηκε πάνω από το 90% του Εβραϊκού πληθυσμού, ή περίπου 3.000.000 άνθρωποι. Ο αντισημιτισμός επικράτησε στην Πολωνία και στο Πογκρόμ του Κίλτσε δολοφονήθηκαν 40 και τραυματίστηκαν 80 Εβραίοι που γύρισαν σπίτια τους μετά τον πόλεμο. Η ποινή που επέβαλλαν οι Γερμανοί σε αυτούς που έκρυβαν Εβραίους ήταν ο θάνατος, και εφαρμοζόταν δίχως έλεος. Παρά το γεγονός αυτό, κάποιοι Πολωνοί έκρυψαν παιδιά και οικογένειες Εβραίων, σώζοντάς τους τη ζωή με κίνδυνο των δικών τους οικογενειών.

Η Ελλάδα, η Γιουγκοσλαβία, η Ουγγαρία, η Λιθουανία, η Βοημία, η Ολλανδία, η Σλοβακία και η Λετονία έχασαν πάνω από το 70% του Εβραϊκού τους πληθυσμού. Το Βέλγιο, η Ρουμανία, το Λουξεμβούργο, η Νορβηγία και η Εσθονία έχασαν περίπου τον μισό τους Εβραϊκό πληθυσμό, η Σοβιετική Ένωση πάνω από ένα τρίτο, και ακόμα και χώρες όπως η Γαλλία και η Ιταλία είδαν το ένα τέταρτο του Εβραϊκού τους πληθυσμού να δολοφονείται. Η Δανία μπόρεσε να φυγαδεύσει σχεδόν το σύνολο των Εβραίων της χώρας στη Σουηδία, που ήταν ουδέτερη κατά τη διάρκεια του πολέμου. Χρησιμοποιώντας κάθε πλεύσιμο μέσο, από ψαροκάικα μέχρι πολυτελή γιώτ, οι Δανοί φυγάδευσαν τους Εβραίους ομοεθνείς τους, γλιτώνοντάς τους από τον κίνδυνο.

Μερικοί Εβραίοι σε χώρες εκτός Ευρώπης που ήταν κατεχόμενες από τους Ναζί επηρεάστηκαν επίσης από το Ολοκαύτωμα και την κακομεταχείριση από τους Ναζί.

Απολογισμός των θυμάτων:

Ο ακριβής αριθμός των ανθρώπων που δολοφονήθηκαν από το ναζιστικό καθεστώς μπορεί να μη γίνει ποτέ γνωστός, αλλά μελετητές του θέματος, χρησιμοποιώντας διάφορες μεθόδους για να υπολογίσουν το φόρο θανάτου, έχουν σε γενικές γραμμές συμφωνήσει σε μια χοντρική εκτίμηση του αριθμού των θυμάτων. Πρόσφατα αποχαρκτηρισμένα Βρετανικά και Σοβιετικά έγγραφα έχουν δείξει ότι το σύνολο των θυμάτων μπορεί να είναι κάπως υψηλότερο απ' ό,τι πιστευόταν. Πάντως, οι εκτιμήσεις που ακολουθούν θεωρούνται εξαιρετικά αξιόπιστες:

- 5,1-6 εκατομμύρια Εβραίοι, συμπεριλαμβανομένων 3,0-3,5 εκατομμυρίων Πολωνών Εβραίων ^[24]

- 1,8-1,9 εκατομμύρια μη-Εβραίοι Πολωνοί (αριθμός που περιλαμβάνει όλους εκείνους που δολοφονήθηκαν σε εκτελέσεις ή εκείνους που πέθαναν σε φυλακές, εξαναγκασμένη εργασία και στρατόπεδα συγκέντρωσης, καθώς και πολίτες που βρήκαν το θάνατο κατά τη γερμανική εισβολή του 1939 και την Εξέγερση της Βαρσοβίας του 1944 ^{[25][26]}

- 250.000 Τσιγγάνοι (Ρομά και Σίντι)
- 200.000 άτομα με ειδικές ανάγκες
- 100.000 Κομμουνιστές
- 80.000 Μασόνιοι
- 15.000 ομοφυλόφιλοι
- 2.500-5.000 Μάρτυρες του Ιεχωβά
- 330.000-1,2 εκατομμύρια Σέρβοι, που δολοφονήθηκαν από Κροάτες Ναζί

Υπολογίζεται ότι πάνω από ένα εκατομμύριο παιδιά περιλαμβάνονται στα άτομα που θανατώθηκαν κατά τη διάρκεια της Ναζιστικής κυριαρχίας στη Γερμανία και στην κατεχόμενη Ευρώπη.

